

خبرگزاری دانشجویان ایران - تهران سرویس: فقه و حقوق - حقوق اجتماعی اگر چه سکه رایج ترین نوع مهریه در حال حاضر است و معمولاً تعیین میزان بالای آن در قالب مهریه های نامتعارف و سنگین شناخته می شود اما در مقابل این روند که به شدت بر وجه مالی مهریه تاکید دارد، روندی دیگری نیز در برخی خانواده ها به چشم می خورد و آن تعیین مهریه های عجیبی است که فاقد مالیت یا منفعت عقلایی است و اساساً چندان قابل تملک نیست. مثال های این نوع مهریه ها را گاهی در خبرها می شنویم مثل هزار شاخه گل ارکیده، پنج هزار مرجان دریایی، تقدیم روزانه یک شاخه گل رز به همسر، حفظ تعداد مشخصی از سوره های قرآن یا اشعار شاعران برجسته و غیره. احتمالاً دامنه این نوع مهریه ها قابل احصا نیست اما وجه مشترک این نوع مهریه های عجیب با مهریه های سنگین، در تلاش خانواده ها برای تضمین آینده زندگی مشترک فرزندانشان از طریق مهریه است، تلاشی که چندان واقع بینانه به نظر نمی رسد. *چه چیزی می تواند مهر باشد* به گزارش خبرنگار حقوقی ایسنا، براساس ماده 1078 قانون مدنی هر چیز که مالیت داشته باشد و قابل تملک باشد می تواند مهر قرار گیرد. مولاوردی، حقوقدان با اشاره به این ماده قانونی تاکید می کند که مهریه باید قابلیت نقل و انتقال و ارزش مالی داشته باشد. دکتر زهرا داور پژوهشگر و مدرس نیز درباره شرایط مهریه می گوید: «مهر می تواند عین باشد مثل سکه، خانه و ماشین. همچنین مهر می تواند منفعت باشد مثلاً اجاره 6 ماه یک باغ یا یکسال یک خانه یا می تواند منفعتی باشد که از یک مال حاصل می شود». وی ادامه می دهد: «مهر می تواند دین نیز باشد مثلاً شخصی طلب 10 میلیونی اش را مهر همسرش قرار دهد. به علاوه می توان یک عمل را به عنوان مهر زن قرار داد؛ همانطور که در قرآن هم آمده مهر همسر حضرت موسی چند سال شبانی برای خانواده شعیب بود یا پیغمبر مهر زنی را یاد دادن قرآن قرار داد. البته باید توجه داشت که از این عمل منفعتی متصور باشد». *چراپی و چگونگی مهرهای غیرعادی و عجیب* با وجود شروط قانونی که برای مهریه در نظر گرفته شده است همچنان اخباری مبنی بر تعیین مهریه های عجیب شنیده می شود. اگرچه به گفته برخی سردفتران ازدواج، این روند در نسل جدید کاهش یافته است و به شکل معکوس آن در تعیین مهریه های سنگین بروز یافته اما تعیین مهریه های عجیب همچنان در میان برخی خانواده ها ادامه دارد. داور با اشاره به انواع مهریه که عبارتند از مهرالمسمی، مهرالمثل، مهرالمتعه و مهرالسنه می گوید: «مهرالمسمی مهری است که در سند ازدواج قید می شود مثلاً 100 سکه اما گاهی اوقات مهریه تعیین نمی شود یا شرط می کنند که مهر قید نشود. قانون ما برای ازدواج دائم یک قاعده آمده است یعنی اگر مهر تعیین نشود بازهم به زن تعلق می گیرد پس در مواردی که بر میزان مهر توافق نشده از مهرالمثل استفاده می کنند و براساس برخی شاخص ها مثل سن، وضعیت خانوادگی و اجتماعی مهریه زن را تعیین می کنند». وی تاکید می کند: «از نظر حقوقی مهرالمسمی باید مالیت داشته و قابل نقل و انتقال و تملک باشد و دارای ارزش اقتصادی و منفعت عقلایی باشد و معامله آن مشروع باشد. اینها باعث می شود مهریه های غیر متعارف را مهر ندانیم. مثلاً یک کیلو بال مگس یا دست، پا یا قلب شوهر از نظر حقوقی مالیت ندارند و منفعت عقلایی برایشان متصور نیست در نتیجه نمی توانند مهر قرار گیرند. در چنین شرایطی مثل وضعیتی است که مهری تعیین نشده است در نتیجه مهرالمثل تعیین می شود». داور ادامه می دهد: «بعضی اوقات مهریه غیر متعارف است اما ساحت عقلایی دارد مثلاً کسی هزار شاخه گل رز را مهر خود قرار می دهد از آنجا که قیمت گل رز مشخص است براساس نظرکارشناسی میزان مهر مشخص می شود. ممکن است نامتعارف باشد اما چون مالیت و منفعت عقلایی دارد قانونگذار مرد را موظف به پرداخت آن می کند و به عنوان دین بر عهده مرد است». وی تعیین نوع مهریه را مربوط به شرایط اجتماعی افراد می داند و می گوید: «کسانی که مهریه نامتعارف و غیر عقلایی می گذارند نه معنی مهریه را می دانند، نه فلسفه وجودی آن را می فهمند و نه هدفی که از تعیین مهر وجود دارد پس یا کلاً نفی اش می کنند یا به حالت های شعاری متوسل می شوند که نشاندهنده عدم درک صحیح شان از فلسفه مهر است». وی می افزاید: «در قانون ما مهر در نکاح جنبه فرعی دارد یعنی اگر تعیین نشود تاثیری بر خود عقد نکاح ندارد اما به آن معنا هم نیست که اگر تعیین نشد مهری به زن تعلق نگیرد. مهر به زن تعلق می گیرد ولی مهرالمثل نه مهرالمسمی که طبیعتاً مهرالمثل می تواند از مهرالمسمی کمتر یا بیشتر باشد». داور درباره دلیل وضع چنین مهریه هایی خاطر نشان می کند که در فلسفه مهریه دو نکته را متوجه نشدیم و توضیح می دهد: «1- مهر قیمت زن نیست. در حقوق، انسان مورد معامله قرار نمی گیرد. تجارت انسان ممنوع است. چه تجارت انسان بماهو انسان و چه تجارت اجزای بدن انسان. آیا قیمتی برای اجزا بدن انسان وجود دارد. آیا مالیت دارد؟ پس این نگاه صحیح نیست. 2- هدف از مهر در اسلام چیست؟ فلسفه اینست که مهریه پشتوانه مالی زن است. در اسلام زن استقلال مالی دارد. اما آیا با تعیین چنین مهریه هایی می توان این هدف را تأمین کرد؟» وی با بیان اینکه ما در جامعه دچار یک تضاد فرهنگی شدیم و نمی توانیم تعادل ایجاد کنیم می افزاید: «اگر مهر قرار است پشتوانه باشد باید درحد معقولی باشد که مرد بتواند بپردازد. از طرف دیگر برای استقلال مالی زن باید مهر را در اختیار او قرار دهیم. برخی پنج هزار سکه مهر روی کاغذ تعیین می کنند در حالی که توان و امکان پرداخت آن را ندارند. ما با چنین اقداماتی در واقع فلسفه مهر را نفی می کنیم». وی ادامه می دهد: «همانقدر که فرار دادن یک دست و یک پا دور از ذهن است قرار دادن پنج هزار سکه برای کسی که نمی تواند حتی ماهیانه یک سکه پرداخت کند غیرعقلایی است. پرداخت این میزان مهریه به صورت ماهیانه یک سکه اساساً با متوسط عمر انسان امکانپذیر نیست. این نوع مهریه ها نیز به همان اندازه غیر معقول است و قرار دادنش با زمینه های دیگر فرقی نمی کند». مولاوردی حقوقدان، نیز با اشاره به اینکه چنین مهریه هایی در حال حاضر ثبت می شود، درباره دلایل وضع چنین مهریه های عجیبی می گوید: «مهریه توافقی بین زوجین است و به احساس نگرانی و عدم امنیت خانواده ها از آینده زندگی فرزندانشان برمی گردد و با این کار اقدام به سنگ اندازی برای طلاق می کنند و مهریه هایی را در نظر می گیرند که زوج نتواند از عهده ادای آن برآید و به راحتی نتواند برای ازهم پاشیدن زندگی دخترشان اقدام کند». * اما و اگرهای ثبت مهریه های عجیب* با توجه به اینکه برخی از این نوع مهریه ها فاقد مالیت هستند این سوال پیش می آید که می توان مانع ثبت چنین مهریه های غیرمتعارفی شد؟ آیا می توان در مورد ثبت این مهریه ها منع قانونی در نظر گرفت که اگر مهریه ای فاقد منفعت عقلانی و شروط مندرج در قانون باشد از سوی عاقد از همان ابتدای امر ثبت نشود؟ چنین سوالاتی با پاسخ های مختلفی روبه روست زیرا از یک سو ثبت نکردن

مهریه‌های عجیب و نامتعارف می‌تواند به عنوان اقدامی پیشگیرانه محسوب شود و از ایجاد مشکلات بعدی برای زوجین جلوگیری کند اما از سوی دیگر محول کردن این وظیفه به دفاتر ثبت ازدواج می‌تواند زمینه مداخله در روابط خصوصی افراد را ایجاد کند. داور در این زمینه معتقد است:
موردی که مهریه غیرمتعارف باشد آن را ثبت نکند اما به این منظور اولاً عاقد باید اشراف داشته باشد که تشخیص این معنا را بدهد و ثانیاً مهر را ثبت نکند یعنی از ثبت این نوع مهریه امتناع کند چون اگر مهری باطل باشد ثبت مهر باطل يك مقدار دور از ذهن است. اگر فرض را بر این بگذاریم که عاقد فرد اجرایی است که عالم به مسایل و شرایط حقوقی نکاح هم هست، فرض بر این هست که باید از ثبت مهر باطل خودداری کند و دلیل آن را هم برای طرفین بگوید شاید طرفین نمی‌دانند". مولوردی نیز با اشاره به اینکه دفاتر ثبت ازدواج چنین مهریه‌هایی را ثبت می‌کنند می‌گوید: "اگر بنا بر قانون بگیریم طبق ماده 1078 قانون مدنی باید مهریه جنبه مالیت داشته باشد، قابل نقل و انتقال باشد، ارزش مالی و

قابلیت تملك داشته باشد اما می‌بینیم بعضاً مهریه‌هایی مطرح می‌شود که از این شرط برخوردار نیست و عاقدین ازدواج هم چنین مهری را قرار می‌دهند و در عقدنامه‌ها وارد می‌کنند. این مهریه‌ها قابل تملك نیست. در چنین شرایطی مهریه‌ها در دفاتر ثبت ازدواج بنا بر توافق زوجین وارد عقد نامه‌ها می‌شود و به آن صورت قانونی داده می‌شود". مولوردی در پاسخ به این سوال که آیا می‌توان قانونی برای منع ثبت چنین مهریه‌هایی وضع کرد و آیا این کار ورود به توافقات شخصی افراد نیست، اظهار می‌کند: "مهریه بعد خصوصی زندگی و روابط افراد است همانطور که معتقدیم در سقف و کف مهریه نمی‌توان دولت را دارای وظیفه دانست در مورد اشکال متعدد مهریه هم اگر دولت وارد نشود و قانون به این شکل عمل نکند بهتر است اما در عین حال باید فرهنگسازی در جامعه صورت گیرد و از بعد آموزشی و فرهنگی باید وارد شد. متأسفانه هنوز خانواده‌های ما این ذهنیت را دارند که مهریه را کی داده؟ کی گرفته؟" وی با اشاره به کاهش روند تعیین مهریه‌های عجیب در نسل جوان گفت: "متأسفانه همواره افراط و تفریط وجود دارد اما سطح آگاهی خانواده‌ها بالا رفته و یکی از راه‌حل‌هایی که در حال حاضر به آن توجه بیشتری نشان داده می‌شود بحث شروط اضافی ضمن عقد ازدواج است تا از این طریق برابری حقوقی بین زوجین ایجاد شود و از تعیین مهریه‌های غیرمتعارف کاسته شود". به نظر می‌رسد تعیین کنندگان مهریه‌های عجیب و نامتعارف چه آثاری که مهریه‌های سنگین تعیین می‌کنند و چه کسانی که با تعیین مهریه‌های نامتعارف بدون مالیت درصدد تامین آینده زندگی مشترک هستند، هیچکدام درک درستی از معنا و فلسفه مهریه ندارند. دلایل تعیین این مهریه‌ها هر چه که باشد نمی‌تواند آن را تبدیل به ضامن خوشبختی زندگی مشترک کند. برای جلوگیری از چنین روندهای افراط و تفریطی در جامعه بار دیگر باید بر فرهنگسازی تاکید کنیم و نقش خانواده‌ها و رسانه‌ها را در آموزش نگاه واقع بینانه به زندگی مشترک مهم بدانیم. گزارش از خبرنگار حقوقی

ایسنا: مرضیه خلعتی انتهای پیام کد خبر: 8905-17129

ارسال شده توسط adminyari